

 QUIZ

DECEMBERQUIZ

Lärrarhandledning

I slutet på höstterminen, när alla går och väntar på decemberlov och helgernas olika festligheter, kan det vara fint att stanna upp och blicka tillbaka på året som snart passerat. Därför har vi sammanställt några av året stora händelser, blandat med andra frågor, i quizform. En fråga för varje dag fram till 24 december.

INNEHÅLL OCH GENOMFÖRANDE

Quizet är utformat som en kalender med 24 luckor. Frågorna består av aktuella händelser, och samhällsvetenskapliga frågor med koppling till mänskliga rättigheter inom t.ex. nyheter, historia, sport, musik, politik, media.

Öppna en lucka per dag fram till lovet, eller genomför hela quizet på ett och samma lektionstillfälle. Följ gärna upp och samtala extra kring frågor som väcker intresse hos eleverna. Reflektera tillsammans om utvecklingen under året.

I denna handledning finns samtliga frågor och svarsalternativ. På nästa sida följer frågorna med korta tillhörande bakgrundsbeskrivningar. I slutet på handledningen finns ett facit med rätt svar. Tillhörande presentation med numrerade luckor och bild till varje fråga laddas ner separat.

LUCKA 1 - BRASILIEN

Den 8 januari i år stormade och intog anhängare till Brasiliens förra president Jair Bolsonaro kongressen, högsta domstolen och regeringskansliet i Brasilien i protest mot Bolognaros valförlust 2022.

Detta påminner mycket om det som hände i USA den 6 januari – vilket år var det nu igen?

- 1. 2015
- X. 2019
- 2. 2021

LUCKA 2 - SNIPPADOMEN

I år uppmärksammades den så kallade "snippadomen", då en man friades för att domstolen ansåg att det var otydligt vad offret egentligen menade med ordet "snippa". Rättsfallet ledde till starka protester runt om i landet. Domen överklagades och togs upp i Sveriges högsta rättsinstans som rev upp den friande domen. En viktig princip i en rättstat är möjligheten att överklaga domstolens beslut och få målet prövat i en högre rättsinstans.

I Sverige finns det tre lager av domstolar – men i vilken ordning kommer de?

- 1. Hovrätt, Tingsrätt, Högsta Domstolen
- X. Högsta Domstolen, Tingsrätt, Hovrätt
- 2. Tingsrätt, Hovrätt, Högsta Domstolen

LUCKA 3 - INTERNATIONELLA BROTTMÅLSDOMSTOLEN

I mars utfärdade den Internationella brottmålsdomstolen (ICC) en arresteringsorder mot Rysslands president Vladimir Putin. Han anklagas för brott mot folkrätten som har begåtts i samband med Rysslands olagliga fullskaliga invasion av Ukraina 2022. Han blir därmed den tredje sittande presidenten som får en arresteringsorder utfärdad mot sig, tillsammans med Libyens Muammar al-Ghadaffi och Sudans Omar al-Bashir.

Var har Internationella brottmålsdomstolen sitt högkvarter?

- 1. Bryssel
- X. Haag
- 2. New York

LUCKA 4 - KINA

I mars valdes Kinas sittande president Xi Jinping till en tredje mandatperiod av Nationella Folkkongressen, som är landets högsta lagstiftande organ. Kina är ingen demokrati – folkets möjligheter att påverka och delta i landets styre är mycket små, och makten är koncentrerad till Kommunistpartiet. I demokratiska länder, som Sverige, får alla röstberättigade möjlighet att påverka hur landet ska styras.

Vart fjärde år väljer vi bland annat vilka som ska sitta i Sveriges högsta lagstiftande församling – vad heter den?

- 1. Regeringskansliet
- X. Sveriges Riksdag
- 2. Justitiedepartementet

LUCKA 5 - XINJIANG

Kina är ett land med stora brister i människors möjlighet att åtnjuta sina rättigheter, inte minst för landets minoritetsgrupper. I den kinesiska provinsen Xinjiang pågår ett omfattande, storskaligt förtryck mot olika minoritetsgrupper, särskilt muslimer. Staten använder sig av massövervakning, godtyckliga polisinsatser, tvångsflyttningar och andra kränkande metoder för att bevaka och kontrollera minoritetsgrupperna. Tusentals människor placeras i så kallade "omskolningsläger", där de under tortyrliknande förhållanden och strikt kontroll utsätts för propaganda.

Vad kallas den största av Xinjiangs minoritetsgrupper?

- 1. Kirgiser
- X. Uigurer
- 2. Kazaker

LUCKA 6 - COP28

I mars publicerade FN:s klimatpanel IPCC en rapport där de konstaterar att vi genom utsläpp av växthusgaser värmt upp klimatet med 1,1 grader mellan 2011-2020.

Under första halvan av december hålls FN:s årliga klimattoppmöte COP28 – i vilket land?

- 1. Förenade Arabemiraten
- X. Ryssland
- 2. Qatar

LUCKA 7 - DISKRIMINERING

I Sverige finns en diskrimineringslag som beskriver grunder som utgör diskriminering. Den innehåller sju olika diskrimineringsgrunder. Men i FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter anges fler och delvis andra grunder.

Vilket svarsalternativ innehåller endast diskrimineringsgrunder i Sverige?

- 1. Klasstillhörighet, ålder, könsöverskridande identitet eller uttryck
- X. Religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning
- 2. Etnicitet, politiska åsikter, kön

LUCKA 8 - APARTHEID

År 1948 införde den vita minoriteten i Sydafrika ett antal lagar om rasåtskillnad, som blev känt som apartheid. Apartheid avskaffades 1991, och tre år senare valdes den mest kända apartheidmotståndaren till Sydafrikas första svarta president.

Vad heter personen?

- 1. Nelson Mandela
- X. Winnie Mandela
- 2. Robert Mugabe

LUCKA 9 - EUROVISION SONG CONTEST

I maj hölls finalen i Eurovision Song Contest i Storbritannien. För andra året i rad är Ryssland uteslutet från tävlingen på grund av invasionen av Ukraina. Vinnaren blir svenska Loreen med låten Tattoo. Hon vann även Eurovision 2012 och är därmed den första kvinnan som vunnit tävlingen två gånger.

Vad hette det vinnande bidraget från 2012?

- 1. Euthanize
- X. Euphemism
- 2. Euphoria

LUCKA 10 - FN:S ALLMÄNNA FÖRKLARING

Den 10 december 1948 antogs FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Detta är ett av världens mest kända dokument och används för att reglera rättigheter och skyldigheter mellan staten och individen. Men den grundläggande idén om människans inneboende frihet och lika värde söker sig längre tillbaka i historien.

Vilken av följande historiska händelseförlopp tog fasta på mänskliga rättigheter i sin grundläggande lagtext?

- 1. Gustav Vasas befrielsekrig
- X. Franska revolutionen
- 2. Kulturrevolutionen i Kina

LUCKA 11 - ABORTLAGEN

De senaste åren har rätten till abort begränsats kraftigt i Polen. Abort är nu bara tillåtet om graviditeten är ett resultat av våldtäkt eller incest, eller om det hotar moderns liv. I Sverige har alla kvinnor möjlighet att göra abort, fram till en särskilt graviditetsvecka.

Fram till och med vilken graviditetsvecka är det lagligt i Sverige att själv bestämma att göra abort?

- 1. 12:e veckan
- X. 18:e veckan
- 2. 22:a veckan

LUCKA 12 - BARNÄKTENSKAP MINSKAR

Antalet barnäktenskap blir allt färre i världen. Det senaste decenniet har 25 miljoner barnäktenskap stoppats. Den största minskningen har skett i Indien, där stora satsningar gjorts på flickors utbildning och information till allmänheten att barnäktenskap är förbjudet och skadligt.

Hur stor var befolkningen i Indien 2022?

- 1. Ca 1,4 miljarder
- X. Ca 1,7 miljarder
- 2. Ca 2 miljarder

LUCKA 13 - ANFALLSKRIGET MOT UKRAINA

Förra året inledde Rysslands president Vladimir Putin en fullskalig invasion av Ukraina. Det fullskaliga kriget har nu pågått i snart två år. Rysslands agerande under kriget har som ni vet inneburit oerhörda människorättskränkningar och medfört ett enormt lidande för den ukrainska civilbefolkningen. Men enligt många startade kriget redan när separatister med stöd av Ryssland annekterade bland annat Krimhalvön.

Vilket år var detta?

- 1. 2014
- X. 2017
- 2. 2020

LUCKA 14 - DÖDSSTRAFFET

Fler än två tredjedelar av världens länder har avskaffat dödsstraffet i lag eller utför det inte i praktiken. Dödsstraffet är inte bara en kränkning av människors rätt till liv. Det är också irreversibelt - det vill säga att det inte går att ta tillbaka om någon i efterhand visar sig vara oskyldigt dömd. I Sverige har ingen avrättats på många år.

Vilket år avskaffades dödsstraffet i Sverige i fredstid?

- 1. 1898
- X. 1921
- 2. 1965

LUCKA 15 - KONFLIKTEN I ETIOPIEN

Under året har ett fredsavtal gällt mellan rebellerna i regionen Tigray och den etiopiska staten. Trots fredsavtalet har övergreppen mot civilbefolkningen fortsatt, sexuellt våld, plundring och utomrättsliga avrättningar förekommer fortfarande. Etiopiens premiärminister Abiy Ahmed tilldelades Nobels fredspris 2019.

I vilket land delas detta pris ut?

- 1. Norge
- X. Sverige
- 2. Danmark

LUCKA 16 - TESLA

Under hösten har elbilsföretaget Tesla varit i blåsväder då de under en längre tid vägrat teckna kollektivavtal med sina anställda mekaniker. Detta har lett till strejker på företaget - och med tiden har konflikten eskalerat. Flera andra fackförbund har genomfört så kallade sympatiåtgärder mot företaget - till exempel genom att inte leverera registreringsskyltar till Teslabilar. "Galenskap" kallar företagens välkända VD konflikten.

Vad heter han?

- 1. Jeff Bezos
- X. Elon Musk
- 2. Mark Zuckerberg

LUCKA 17 - CARL XVI GUSTAF

I september i år firade Sveriges kung 50 år på tronen. Han är därmed den kung som suttit allra längst på den svenska tronen någonsin. Men han är inte den enda som suttit länge.

Förra året avled Drottning Elizabeth II av England efter hur många år som Englands drottning?

- 1. 50 år
- X. 60 år
- 2. 70 år

LUCKA 18 - KUNGAHUS

Många länder historiskt och i samtiden har kungahus. I Sverige har vår kung enbart ceremoniella och symboliska funktioner och ska tjäna som en symbol och representant för Sverige i olika sammanhang. I vissa andra länder kan kungen ha större makt och befogenheter. Att ha en kung eller drottning som statschef är en form av statskick.

Vad kallas det statskick där en kung eller drottning är statschef?

- 1. Republik
- X. Monarki
- 2. Diktatur

LUCKA 19 - REGERINGEN

Efter riksdagsvalet förra året tillträdde en ny regering i Sverige bestående av M, KD och L med stöd av SD. Inför regeringsbildningen förhandlade och kompromissade partierna ihop ett avtal som ska ange riktningen för svensk politik under mandatperioden. Delar av förslagen i avtalet har kritiserats av oppositionen och invändningar har framförts, bland annat gällande brister i rättssäkerheten.

Vad heter avtalet?

- 1. Januariöverenskommelsen
- X. Tidöavtalet
- 2. Saltsjöbadsavtalet

LUCKA 20 - LAGFÖRSLAG

Ett mycket uppmärksammat förslag om informationsplikt för offentligt anställda utreds nu. Om det blir verklighet skulle det innebära att offentligt anställda, till exempel rektorer, lärare, sjuksköterskor, läkare, kommunala och statliga tjänstemen osv, blir skyldiga att rapportera om de kommer i kontakt med någon som vistas i Sverige utan giltigt uppehållstillstånd. Den här lagen har kritiserats kraftigt under året - från flera olika håll.

Vad brukar kritiska röster kalla förslaget?

- 1. Angiverilagen
- X. Informationspliktslagen
- 2. Artillerilagen

LUCKA 21 - KORANBRÄNNINGAR

Under året har flera olika personer och grupper genomfört offentliga manifestationer på olika platser runt om Sverige där de bränt koranen, som är en helig text inom Islam. Koranbränningarna har rört upp mycket känslor och stark kritik både i Sverige och utomlands. I Sverige är yttrandefriheten mycket långt gående, men för att kunna hålla en offentlig sammankomst måste tillstånd sökas hos en myndighet som måste godkänna ansökan.

Vilken är myndigheten?

1. Myndigheten för samhällskydd och beredskap (MSB)
- X. Polismyndigheten
2. Försvarsmakten

LUCKA 22 - AMNESTY

Amnesty International är en av världens största internationella organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter. Varje höst genomför Amnesty en stor global kampanj till stöd för människor som står upp för sina egna eller andras rättigheter.

Vad heter kampanjen?

1. Sjung för frihet
- X. Strid för frihet
2. Skriv för frihet

LUCKA 23 - MOHAMMAD ALI

Mohammed Ali var en svensk hiphop-duo som med sina texter beskrev mellanförskapet i Sverige. En annan Mohammad Ali är den världskända boxaren, den enda som vunnit tungviktstiteln i proffsboxning fyra gånger. Han förde också en stor kamp utanför ringen – för sin egen identitet, sin tro och alla människors lika värde.

Bland annat vägrade han delta i ett av USA:s krig - vilket?

1. Irakkriget
- X. Koreakriget
2. Vietnamkriget

LUCKA 24 - MASSMEDIA

Yttrandefriheten är inskrivet i svenska grundlagen och pressfrihet är en viktig byggsten i en stark demokrati. Fristående media fungerar som allmänhetens väktare mot korruption och maktmissbruk, samt ger oss insyn i vad våra folkvalda politiker och tjänstemän sysslar med.

Vad brukar massmedias roll i en demokrati kallas?

1. Den tredje statsmakten
- X. Opinionsbildare
2. Medieinstitutet

Vill du alltid få det senaste från Amnesty i skolan?

Prenumerera på vårt nyhetsbrev [här!](#)

AMNESTY
INTERNATIONAL

FACIT

- 1: **2** (2021)
- 2: **2** (Tingsrätt, Hovrätt, Högsta Domstolen)
- 3: **X** (Haag)
- 4: **X** (Sveriges Riksdag)
- 5: **X** (Uigurer)
- 6: **1** (Förenade Arabemiraten)
- 7: **X** (Religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning)
- 8: **1** (Nelson Mandela)
- 9: **2** (Euphoria)
- 10: **X** (Franska revolutionen)
- 11: **X** (18:e veckan)
- 12: **1** (ca 1,4 miljarder)
- 13: **1** (2014)
- 14: **X** (1921)
- 15: **1** (Norge)
- 16: **X** (Elon Musk)
- 17: **2** (70 år)
- 18: **X** (Monarki)
- 19: **X** (Tidöavtalet)
- 20: **1** (Angiverilagen)
- 21: **X** (Polismyndigheten)
- 22: **2** (Skriv för frihet)
- 23: **2** (Vietnamkriget)
- 24: **1** (Den tredje statsmakten)

Vill du alltid få det senaste från Amnesty i skolan?

Prenumerera på vårt nyhetsbrev [här!](#)

AMNESTY
INTERNATIONAL

